

Брюксел, 2.8.2017 г.
COM(2017) 411 final

ДОКЛАД НА КОМИСИЯТА ДО ЕВРОПЕЙСКИЯ ПАРЛАМЕНТ И СЪВЕТА

**относно краткосрочната статистика, изисквана съгласно член 14, параграф 2 от
Регламент (ЕО) № 1165/1998 на Съвета**

1. ВЪВЕДЕНИЕ

Европейската краткосрочна бизнес статистика (КС) предоставя всеобхватен набор от показатели, като производство, оборот, производствени цени (често наричани също цени на производител), брой заети лица, отработени часове, брутни надници и някои други, за четири основни икономически области: промишленост, строителство, търговия на дребно и услуги (с изключение на финансовите и обществените услуги). В таблица 1 е представен общ преглед на показателите на КС.

Таблица 1: Краткосрочни статистически показатели

Промишленост	Строителство	Търговия на дребно	Други услуги
Промишлено производство	Производство в строителството - Строителство на сгради - Гражданско строителство	-	-
Промишлен оборот, вътрешен и външен (в еврозоната и извън нея)	-	Оборот в търговията на дребно	Оборот в областта на (други) услуги(те)
-	Разрешения за строителство - брой жилища - полезна площ в m ²	-	-
Брой заети лица	Брой заети лица	Брой заети лица	Брой заети лица
Отработени часове	Отработени часове	Отработени часове	Отработени часове
Брутни надници и заплати	Брутни надници и заплати	Брутни надници и заплати	Брутни надници и заплати
Промишлени производствени цени, вътрешни и външни (в еврозоната и извън нея)	Производствени цени/разходи в строителството	Обем на търговията на дребно	Производствени цени в областта на (другите) услуги(те)
Промишлени вносни цени (в еврозоната и извън нея)	-	-	-

Правното основание за краткосрочната бизнес статистика е Регламент (ЕО) № 1165/1998 на Съвета¹, с последващите изменения (по-нататък наричан „регламент за КС“). В съответствие с член 14, параграф 2 от регламента:

В срок до 11 август 2008 г. и след това на всеки три години Комисията представя на Европейския парламент и на Съвета отчет по статистиката, съставен в

¹ ОВ L 162, 5.6.1998 г., стр. 1.

съответствие с настоящия регламент, който в частност се отнася до нейната приложимост и качество и преразглеждането на показателите. В отчета освен това се обръща по-специално внимание на стойността на статистическата система и бремето върху предприятията, произтичащи от настоящия регламент, спрямо ползите от него. В него се отчита най-добрата практика за намаляване на бремето върху предприятията и се посочват пътища за намаляване на бремето и разходите.

Настоящият доклад представлява продължение на докладите, които бяха представени през юни 2008 г., юни 2011 г. и юни 2014 г. в съответствие с горепосочения член².

В раздел 2 на настоящия доклад са очертани областите на употреба на краткосрочната статистика и нейната приложимост по отношение на основните европейски политики и на управлението на европейската парична политика. В него се посочват също така основните промени в краткосрочната статистика след последния доклад през юни 2014 г.

В раздел 3 са описани по-подробно различните аспекти на качеството на краткосрочната статистика.

В раздел 4 са представени някои факти по отношение на разходите и тежестите, свързани със събирането и обработването на данни за краткосрочната статистика.

В последния раздел са представени перспективите за бъдещото развитие на краткосрочната статистика, по-специално във връзка с Рамковия регламент за интегриране на бизнес статистиката (РРИБС), като предложението за този регламент беше прието от Комисията на 6 март 2017 г.

² COM(2008) 340 окончателен, 9.6.2008 г.; COM(2011) 329 окончателен; 8.6.2011 г.; и COM(2014) 381 final, 26.6.2014 г. Доклад беше представен и през 2003 г.: COM (2003) 36 окончателен, 29.1.2003 г.

2. ПРЕГЛЕД НА КРАТКОСРОЧНАТА СТАТИСТИКА И НАЙ-ВАЖНИ ТЕНДЕНЦИИ

Краткосрочната статистика предоставя осем от 22-та основни европейски икономически показателя (ОЕИП)³, създадени с цел наблюдение на икономическото развитие (бизнес цикъла) на Европейския съюз и неговите държави членки и по-специално за провеждането на парична политика в еврозоната. Тези показатели са следните: промишлено производство, промишлени производствени цени на вътрешния пазар, промишлени вносни цени, производство в строителството, обем на търговията на дребно, оборот в областта на услугите (с изключение на услугите в търговията на дребно), производствени цени на услугите и разрешения за строителство.

Най-важните ползватели на краткосрочна статистика са Европейската централна банка и националните централни банки, но данните са от голямо значение също така за Европейската комисия, националните правителства, научно-изследователските институти, както и за предприятията и стопанските организации. Също така е важно да се отбележи, че краткосрочната статистика осигурява ключов принос за други статистически области като националните сметки.

Краткосрочната статистика се използва най-често за анализ, прогнозиране и моделиране на икономическите тенденции, тя е необходима също за подготовката на политически решения, научноизследователски цели, проверка и валидиране на данните от други източници и като основа за вземането на стопански решения (например при пазарни проучвания). Резултатите от краткосрочната статистика могат също да се използват от предприятията за различни други цели (например индексите на производствените цени се използват за индексване на договори).

С цел да се гарантира уместността на краткосрочната статистика за нейните ползватели и допълнително да се повиши качеството на данните, Евростат предприе редица инициативи след приемането на последния доклад относно краткосрочната статистика през юни 2014 г.

С цел да се допълни съществуващата редовна оценка на съответствието на данните, беше въведено по-широкообхватно наблюдение на качеството на краткосрочните статистически данни. В допълнение към изчерпателността и актуалността на предаването на данни от националните статистически институти на Евростат разширеното наблюдение на качеството ще се съсредоточи и върху точността (т.е. надеждността и изходните данни) на краткосрочната статистика; по-специално инициативата ще разгледа размера и момента на преразглежданията и наличието на изходни данни по времето на първите данни.

През последните три години бяха създадени и актуализирани национални референтни метаданни за краткосрочната бизнес статистика, като бяха използвани стандартите за метаданни на Евростат. Създадени са най-малко по един национален файл с метаданни за всеки основен европейски икономически показател (ОЕИП) и допълнителни файлове за други показатели. Повечето докладващи държави са завършили своите файлове за метаданни за краткосрочната статистика до 2014 г., обогатили са концепциите относно преразглежданията и корекциите през 2015 г. и са усъвършенствали допълнително своите метаданни по отношение на точността през 2016 г. Националните референтни

³ Първоначалният списък с ОЕИП беше съставен през 2002 г. (Съобщение на Комисията до Европейския парламент и до Съвета относно статистиката в еврозоната, 27.11.2002 г., COM(2002) 661 окончателен).

метаданни на докладващите държави се публикуват и онлайн чрез приложенията в края на файла за метаданни за краткосрочната статистика на Евростат⁴.

През март 2016 г. беше въведен нов софтуер за сезонна корекция за европейската краткосрочна бизнес статистика. От началото на референтната 2016 година се използва новият софтуер JDemetra+. С тази промяна краткосрочната статистика следва препоръките на Евростат и ЕЦБ за сезонни корекции и корекции по график на официалната статистика в ЕС⁵. Новият софтуер подобрява качеството и прозрачността на корекциите по график и сезонните корекции в краткосрочната статистика. Преминването към новия софтуер за сезонни корекции не е довело до промени във водещия динамичен ред, неговото тълкуване или използване. Предходните спецификации за сезонни корекции също се използват в JDemetra+. Това гарантира стабилност на процеса на сезонни корекции и свежда до минимум преразглежданията.

3. ОБХВАТ И СЪОТВЕТСТВИЕ С РЕГЛАМЕНТА ЗА КРАТКОСРОЧНАТА СТАТИСТИКА

Евростат следи спазването от страна на държавите членки на Регламента за КС по отношение на актуалността и изчерпателността. Въз основа на различните аспекти на качеството, посочени в *Кодекса на европейската статистическа практика*⁶, два пъти годишно за всяка държава се изчислява всеобхватна оценка на съответствието, обхващаща всички показатели. Като цяло резултатите от наблюдението показват високо равнище на съответствие с регламента. Считано от 1 април 2016 г. средният резултат за ЕС-28 е 9,5 точки (от 10 възможни) — като голямата част от държавите членки са в пълно съответствие.

3.1. Точност, надеждност, съгласуваност и съпоставимост

С Регламент (ЕО) № 1503/2006 на Комисията⁷ бяха въведени общи определения за краткосрочната статистика, за да се гарантират съгласуваност и съпоставимост на данните. Евростат и националните статистически служби работят в тясно сътрудничество с цел да се поддържа и подобри голямата точност, надеждност и съгласуваност на краткосрочните статистически показатели. Установената от регламента за КС методическа рамка непрекъснато се подобрява чрез консултации с технически експерти и специални тематични работни групи.

Независимо от еднаквите определения, подходите за компилиране на статистически данни не е необходимо да бъдат идентични във всички държави членки. В съответствие с принципа на субсидиарност и с цел да се вземат предвид националните различия, например по отношение на размера, икономическата структура и наличието на административни данни, регламентът за КС дава свобода на държавите членки да вземат решения относно най-ефикасните и ефективни начини за събиране и обработка на данните.

Евростат си сътрудничи така също и с други международни организации, особено ОИСР, с цел увеличаване на съпоставимостта на данните и методиките извън границите на Европейския съюз.

⁴ http://ec.europa.eu/eurostat/cache/metadata/en/sts_esms.htm#annex.

⁵ Освен това в насоките на Европейската статистическа система (ЕСС) за сезонните корекции се препоръчва използването на JDemetra+ от Евростат и от членовете на ЕСС в по-широк контекст: <http://ec.europa.eu/eurostat/en/web/products-manuals-and-guidelines/-/KS-GQ-15-001>

⁶ Кодексът на европейската статистическа практика е на разположение на адрес: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/quality/european-statistics-code-of-practice>.

⁷ ОВ L 281 от 12.10.2006 г., стр. 15.

3.2. Актуалност и точност

Краткосрочната статистика е сред първите официални данни, които дават представа за последните икономически тенденции. Поради това в регламента за КС са определени много кратки срокове за предаването на националните данни на Евростат⁸. В таблица 2 са посочени настоящите срокове за предаване на данните на Евростат (трета колона) и целевите срокове, определени от Икономическия и финансов комитет (ИФК) в неговия последен доклад относно информационните изисквания в Европейския паричен съюз. Последната колона показва настоящите срокове за разпространение (например чрез специални и обикновени информационни бюлетини).

По принцип актуалността на краткосрочната статистика може да се счита за много добра. Обикновено забавяния настъпват единствено ако целевата дата за предоставяне се пада в почивен ден или на официален празник.

Посредством графика за публикуване, предоставен на уебсайта на Евростат, ползвателите са информирани за публикуването на информационния бюлетин много преди настъпването на съответните дати⁹. През изминалите години всички обявени в графика за публикуването дати са спазени.

Таблица 2: Актуалност — дни между края на референтния период и крайния срок за предаване, регламент за краткосрочната статистика, цел на ИФК и действителното разпространение на агрегирани данни за еврозоната (ноември 2016 г.)

Показател	Периодичност	Крайни срокове по регламента за КС ^{a)}	Цели на ИФК за 2016 г. ^{b)}	Разпространение на обобщени данни за еврозоната ^{b)}
Промислено производство	Месечно	40	40	42
Промислени производствени цени на вътрешния пазар	Месечно	35	35	33
Промислени вносни цени	Месечно	45	45	40
Производство в строителството	Месечно	45	45	49
Разрешения за строителство	На тримесечие	90	90	91
Оборот в търговията на дребно	Месечно	30	30	34
Оборот в областта на (други) услуги(те)	На тримесечие	60	60	63
Производствени цени на услугите	На тримесечие	90	90	91

⁸ Първоначалните срокове в Регламент (ЕО) № 1165/98 бяха допълнително съкратени с Регламент (ЕО) № 1158/2005 на Европейския парламент и на Съвета от 6 юли 2005 г. (ОВ L 191, 22.7.2005 г., стр. 1).

⁹ Графикът е достъпен на следния адрес: <http://ec.europa.eu/eurostat/web/short-term-business-statistics/overview>.

- а) Крайни срокове за предаване на данни на Евростат в съответствие с регламента за краткосрочната статистика; за по-малките държави може да се прилагат по-дълги крайни срокове.
- б) Цели, поставени в *доклада за състоянието по отношение на информационните изисквания в ИПС през 2016 г.* на Икономическия и финансов комитет (ИФК).
- в) Дни между края на референтния период и разпространението (например чрез информационен бюлетин, публикация на данни).

3.3. Преразглеждания на краткосрочните статистически показатели

Резултатите от краткосрочните показатели трябва да се основават до известна степен на предварителни, изчислени и непълни данни. След първото публикуване на данните резултатите от проучването се преразглеждат, когато се добавя информация от закъснели отговори. Данните обаче могат да бъдат преразгледани и поради редица други причини, включително с цел сезонни корекции, сравнения, нови и/или подобрени източници на данни, както и корекции на грешки или промени в методиката. Преразглежданията като цяло са по-скоро с ограничен обхват, особено при данни, агрегирани на равнище ЕС, и данни за еврозоната.

С цел да се оцени качеството на първите резултати от четирите краткосрочни статистически показателя, които се публикуват месечно в информационен бюлетин, промените между първата и втората публикация на месечните темпове на растеж бяха анализирани за периода 2014—2016 г.

В таблица 3 е представен средният обхват на преразглеждането на темповете на растеж за европейските агрегирани данни по четирите показателя на КС, които подлежат на публикуване в информационен бюлетин, между първата и втората публикация месец по-късно (втора колона). Той е нула или близо до нула, което означава, че произтичащите от преразглеждането корекции на темповете на растеж нагоре и надолу се неутрализират взаимно, т.е. изглежда не съществува систематична тенденция към надценяване или подценяване на резултатите.

Таблица 3: Обхват на преразглеждането за четирите основни краткосрочни статистически показателя за периода 2014—2016 г.^{а)}

1	2	3	4	5
	Средна стойност от преразглеждане то ^{б)}	Средна абсолютна стойност от преразглеждане то ^{б)}	Среден абсолютен темп на растеж	Относителна средна стойност от преразглеждане то ^{г)}
Промислено производство	0,1	0,2	0,7	0,2
Промислени производствени цени (вътрешен пазар)	0,0	0,0	0,4	0,1
Производство в строителството	0,0	0,4	0,7	0,5

Обем на търговията на дребно	0,0	0,2	0,4	0,5
------------------------------	-----	-----	-----	-----

- а) Сезонно коригирани темпове на растеж на показателите за еврозоната.
- б) Различия в темповете на растеж между втората и първата публикация, средна стойност за периода 2014—2016 г.
- в) Абсолютни различия в темповете на растеж между втората и първата публикация, средна стойност за периода 2014—2016 г.
- г) Съотношение между абсолютната стойност на преразглеждането (трета колона) и абсолютния темп на растеж при втората публикация (четвърта колона), средна стойност за периода 2014—2016 г. Разликите се дължат на грешки от закръгляне.

В абсолютно изражение (трета колона) средните преразглеждания варират между почти 0 процентни пункта за промишлените производствени цени и 0,4 процентни пункта за производството в строителството. Разликите между отделните показатели се обясняват основно с различните методи на компилиране и преразглеждане. Докато промишлените производствени цени често изобщо не се преразглеждат, показателите за производството могат да бъдат преразглеждани дори няколко години след първото им публикуване.

Средните темпове на растеж (в абсолютно изражение при втората публикация) са посочени в колона 4. Последната колона показва връзката между преразглеждането на темпа на растеж и самия темп на растеж (към момента на втората публикация). Цифрите описват по-точно размера на преразглежданията, тъй като има значение дали преразглеждане на x процентни пункта се прилага към относително висок или относително нисък темп на растеж.

3.4. Достъпност, яснота и наличност на метаданни

В областта на краткосрочната статистика Евростат публикува 48 информационни бюлетина годишно, т.е. месечни бюлетини за четири основни показателя (промишлено производство, промишлени производствени цени, производство в строителството и обем на търговията на дребно). През последните години всички информационни бюлетини са публикувани съгласно графика.

Всички европейски данни от краткосрочната статистика са достъпни през уебсайта на Евростат; те са безплатни. Разделът, посветен на краткосрочната статистика¹⁰, предоставя достъп до пълната база данни на краткосрочната статистика, но също и до редица предварително дефинирани статистически таблици. В допълнение специализираният раздел предоставя информация относно правното основание за краткосрочната статистика и съдържа множество методически публикации. Чрез специализирания раздел е предоставен достъп и до метаданните за агрегирани данни за ЕС, както и до националните метаданни за различни краткосрочни статистически показатели.

Кратки статии относно всички краткосрочни статистически показатели, както и множество статии относно методическия контекст, са публикувани в *Statistics Explained* (*Статистиката обяснена*), онлайн платформа по модела на Уикипедия¹¹. В миналото голям брой статии относно краткосрочната статистика бяха публикувани във формата *Statistics in focus* (*Статистика на фокус*).

¹⁰ <http://ec.europa.eu/eurostat/web/short-term-business-statistics/overview>

¹¹ http://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Short-term_business_statistics.

4. ТЕКУЩИ РАЗХОДИ ЗА СТАТИСТИЧЕСКАТА СИСТЕМА И БРЕМЕ ЗА ПРЕДПРИЯТИЯТА

Измерването на разходите (за статистическите системи, свързани със събирането, обработката и разпространението на данните) и бремето (върху предприятията, предоставящи данните), произтичащи от краткосрочната статистика, се оказва изключително трудно. В съответствие с принципа на субсидиарност статистическите институти прилагат различни методи за събиране на данни и изготвяне на данни. Така например, източниците на данни варират: някои държави използват данни от проучвания, други разчитат на вторични административни източници, а трети дори съчетават проучванията с административните данни. Методите на проучванията и инструментите за събиране на данни също се различават. Следователно към всяко сравнение между държавите членки на оценките на разходите и бремето трябва да се подхожда най-предпазливо. Освен това при оценката на разходите и бремето, свързани с краткосрочната статистика, трябва да се има предвид и ползата, тъй като тези данни предоставят важен принос за други области на статистиката (особено за националните сметки).

Данните за бремето, събрани от държавите членки в миналото, показват, че едно средно предприятие трябва да изразходва около 20 минути месечно, за да отговаря на исканията за статистически данни за събирането на производствени данни (промишленост и строителство), докато данните за оборота се предоставят по-лесно (5—10 минути на месец), а предоставянето на ценови данни изисква около 15 минути на месец. Тези цифри обаче са само приблизителна информация, тъй като разликите между държавите членки са доста големи.

Наличните сведения сочат, че статистическото бreme леко е намаляло през последните години. Все повече и повече статистически служби улесняват предоставянето на данни от предприятията, например чрез събиране по електронен път, вместо от проучвания на хартиен носител. Статистическите служби се опитват също така да намалят размера на извадката и да разчитат, когато е възможно, на административни данни.

5. БЪДЕЩИ ТЕНДЕНЦИИ В ОБЛАСТТА НА КРАТКОСРОЧНАТА СТАТИСТИКА

От 2000 г. насам дялът на промишлеността и строителството в добавената стойност на цялостната икономическа дейност намаля от 34,0 % на 30,5 %. За същия период дялът на пазарните услуги (без банковото и застрахователното дело) се увеличи от 41,0 % на 45,6 %¹². С цел адекватно представяне на това нараснало значение на сектора на услугите в краткосрочната статистика Евростат, в сътрудничество с държавите членки и след задълбочени консултации с ключови ползватели, подготви предложение за всеобхватно разширяване и подобряване на законодателната основа за краткосрочната статистика, насочено към по-доброто обхващане на секторите на услугите.

Този така наречен „пакет за краткосрочната статистика“ е част от предложението за рамков регламент за интегриране на бизнес статистиката (РРИБС), което Европейската комисия прие на 6 март 2017 г.¹³, заедно с широкообхватна оценка на въздействието¹⁴.

¹² Обеми, свързани с веригата на brutната добавена стойност, Евростат, национални сметки, собствени изчисления.

¹³ <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/1/2017/BG/COM-2017-114-F1-BG-MAIN-PART-1.PDF>.

¹⁴ <https://ec.europa.eu/transparency/regdoc/rep/10102/2017/EN/SWD-2017-98-F1-EN-MAIN-PART-1.PDF>.

По-специално, съгласно предложението за РРИБС в набора от краткосрочни статистически показатели ще бъде включен показател за производството (изразено като обем) за секторите на услугите (включително финансовите и обществените услуги). Освен това обхватът на секторите на услугите, покривани от различните краткосрочни статистически показатели, ще бъде консолидиран. Новият показател за производство в сферата на услугите (ППСУ) ще има отчетен период с продължителност от един месец и трябва да бъде на разположение 60 дни след отчетния период. В допълнение към подобреното обхващане на секторите на услугите, краткосрочната статистика ще бъде рационализирана и консолидирана в няколко други аспекта, например по отношение на крайните срокове за предаване, използването на статистически единици и определянето на класове според размера за държавите.

Предложените промени ще гарантират, че краткосрочната статистика ще продължи да изпълнява задачата си за правилно и адекватно измерване на развитието на бизнес циклите в бързо променящата се икономическа среда. Допълнителните данни за услугите също така ще позволят на Евростат да публикува нов общ показател за производството.